

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ตลาดการค้าในปัจจุบัน เป็นตลาดการค้าแบบไร้พรมแดน โดยมีการพัฒนาขยายไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งผู้ใช้งบการเงินของกิจการในตลาดการค้าเหล่านี้ ก็ต้องการข้อมูลทางการเงินของกิจการในประเทศต่างๆ ภายในตลาดการค้า เพื่อนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินของกิจการดังกล่าว ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการลงทุนและเป็นข้อมูลในการดำเนินธุรกิจของกิจการ ส่วนใหญ่ข้อมูลทางการเงินจะอยู่ในรูปแบบของงบการเงิน ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติ ตามแนวปฏิบัติทางการบัญชีที่ถูกกำหนดโดยมาตรฐานการบัญชีของแต่ละประเทศ ซึ่งมาตรฐานการบัญชีเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้งบการเงินน่าเชื่อถือ เข้าใจได้ และสามารถเปรียบเทียบได้¹ แต่มาตรฐานทางการบัญชีของแต่ละประเทศนั้น มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากที่ประเทศต่างๆ มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ดังนั้นแล้ว ปัจจัยหลักทางสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อแนวปฏิบัติทางการบัญชี ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ แหล่งเงินทุนภายนอก ระบบกฎหมาย ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและการเมืองกับประเทศอื่น ระดับเงินเฟ้อ ขนาดและความซับซ้อนของหน่วยธุรกิจและระดับการศึกษา และวัฒนธรรม² ซึ่งผู้ใช้งบการเงิน จึงต้องทราบถึงปัจจัยเหล่านี้ เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบรายงานทางการเงินของกิจการในประเทศต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนหรือเป็นข้อมูลในการดำเนินธุรกิจ

เมื่อมองเพียงทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia - SEA) ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่อยู่ในทวีปนี้ โดยอีกประเทศหนึ่งที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว คือ ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยวัดจากผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Product, constant prices - GDP) เป็นเครื่องชี้วัด โดยคิดเป็นถัวเฉลี่ยประจำปี พ.ศ. 2537 ถึง ปี พ.ศ.

¹สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, "การวิเคราะห์งบการเงินระหว่างประเทศ", วารสารนักบัญชี, 49(สิงหาคม – พฤศจิกายน 2545): 98.

²ชูศรี เทียศิริเพชร, เอกสารคำสอนวิชาการบัญชีระหว่างประเทศ (ภาควิชาการบัญชี, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546), หน้า 2.

2546 เท่ากับร้อยละ 6.58³ โดยที่ประเทศไทยมี GDP ตัวเฉลี่ยประจำปี พ.ศ. 2537 ถึง ปี พ.ศ. 2546 เท่ากับร้อยละ 3.56⁴ ซึ่งถือว่าเป็นอัตราการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เร็วเป็นอันดับสอง และอันดับเจ็ดของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามลำดับ อีกทั้ง GDP ของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในปี พ.ศ. 2547 เท่ากับอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7.00⁵ ซึ่งเท่ากับ GDP ในปี พ.ศ. 2547 ของประเทศไทย โดยถือว่าเป็นอัตราการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เร็วเป็นอันดับหนึ่งของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการบัญชี ดังเช่น ทางด้านตลาดหลักทรัพย์ ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เริ่มเปิดตลาดหลักทรัพย์ เมื่อวันที่ 28 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2543 โดยใช้ชื่อว่า ศูนย์การค้าหลักทรัพย์ของเวียดนาม (The Stock Trading Center of Vietnam - STC)⁶ ทางด้านความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและการเมืองกับประเทศอื่น ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศไทยได้เป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations - ASEAN) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมทั่วทั้งทวีประหว่างประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ไม่ใช่กลุ่มสมาชิกของระบบคอมมิวนิสต์⁷ และคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Board - IASB) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติทางการบัญชีเฉพาะเรื่อง⁸ เป็นต้น และในด้านของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางการบัญชีของประเทศนั้น ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ได้แก่ กระทรวงการคลัง

³ "World Economic Outlook Database" 2004. [online]. Available

http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2004/01/data/dbcoutm.cfm?SD=1994&ED=2004&R1=1&R2=1&CS=3&SS=2&OS=C&DD=0&OUT=1&C=548-518-516-522-566-576-578-536-582-544&S=NGDP_RPCH-NGDP_R-NGDP-NGDPD-NGDP_D-NGDPRPC-NGDPPC-NGDPDPC-PPPWGT-PPPSH-PPPEX-PPPPC-PCPIPCH-PCPI-LUR-GGB-NGDP-GGB-BCA-NGDPD-BCA&CMP=0&x=53&y=13 (23 July 2004)

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

⁶ "Vietnam Stock Market : Overview." 2004. [Online]. Available

http://www.dragoncapital.com/sm_index.htm (1 February 2004).

⁷ "International Organizations." 2004. [Online]. Available

http://www.countryreports.org/International_organizations.htm (18 July 2004).

⁸ เมฆากุล เกียรติกระจาย และ ศิลปพร ศรีจันเพชร, ทฤษฎีบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพฯ: บริษัท Text and Journal Publication จำกัด, 2544), หน้า 12.

ของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (The Ministry of Finance - MOF of the Socialist Republic of Vietnam) สมาคมวิชาชีพทางการบัญชีแห่งเวียดนาม (Vietnamese Accounting Association - VAA) สภาวิชาชีพบัญชีแห่งชาติ (The National Council for Accountancy) และคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี (Accounting Standards Board) ส่วนประเทศไทยนั้นมีหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ได้แก่ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย หรือ ส.บช. (The Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand - ICAAT) คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี หรือ ก.บช. (The Board of Supervision of Auditing Practices) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand - SET) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. (The Securities and Exchange Commission, Thailand - SEC) ธนาคารแห่งประเทศไทย (The Bank of Thailand (BOT)) กรมสรรพากร (The Revenue Department in Thailand) และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (The Department of Business Development - DBD) และทางด้านการศึกษา นั้น ประชากรของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศไทย ได้รับการศึกษา 93.7%⁹ และ 96%¹⁰ ของประชากรทั้งหมดในประเทศ ตามลำดับ ในส่วนการศึกษาทางด้านการบัญชี ทั้งสองประเทศมีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาชีพทางการบัญชีในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีอยู่หลายแห่ง เป็นต้น ซึ่งจากสภาพแวดล้อมดังกล่าว ส่งผลต่อการพัฒนาการทางบัญชีของประเทศทั้งสองให้มีการพัฒนามากขึ้น

ในการพัฒนาทางการบัญชีดังกล่าว ถ้ามองในส่วนของแนวทางการพัฒนามาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการบัญชีของเวียดนามได้พัฒนาโดยอ้างอิงตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ¹¹ (International Accounting Standard - IAS) ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทย คือ ประเทศไทยนั้นได้อิงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศเป็นหลัก และบางส่วนได้นำมาตรฐานการบัญชีของสถาบันอื่นมาปรับใช้ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย¹² ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับ

⁹ "Vietnam" 2004. [online]. Available

<http://www.countryreports.org/content/vietnam.htm> (18 July 2004).

¹⁰ "Thailand" 2004. [online]. Available

<http://www.countryreports.org/content/vietnam.htm> (3 August 2004).

¹¹ Francis B. Narayan and, Ted Godden, *Financial Management and Governance Issues in Viet Nam: Volume 1* (Philippines: Asian Development Bank, 2000), p. 36.

¹² สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, *มาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย ฉบับ รวมเล่ม (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) เล่ม 1 พิมพ์ครั้งที่ 2* (กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ. ลีฟวิ่ง จำกัด, 2546), หน้า 7 - 8.

สภาพแวดล้อมของประเทศไทย และในด้านมาตรฐานการบัญชีนั้น ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ขณะนี้กำลังพัฒนามาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ออกมาเพิ่มขึ้น ส่วนมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ก็มีกำลังพัฒนามาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ออกมาเพิ่มขึ้นเช่นกัน รวมทั้งมีการปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานการบัญชีที่ถือปฏิบัติอยู่ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และร่างพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ที่ได้พัฒนาขึ้นเกือบเสร็จสมบูรณ์แล้ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบแนวปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศไทย เพื่อให้ทราบความแตกต่างของแนวปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศทั้งสอง และนำมาเป็นประโยชน์ในการศึกษาแนวปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศต่างๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบแนวปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศไทย

3. ขอบเขตและวิธีการศึกษา

3.1 ขอบเขตการศึกษา

3.1.1 สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อแนวปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศไทยในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะแหล่งเงินทุนภายนอก ระบบกฎหมาย ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจการเมืองกับประเทศอื่น ระดับเงินเฟ้อ ขนาดและความซับซ้อนของหน่วยธุรกิจและระดับการศึกษาและวัฒนธรรม

3.1.2 แนวปฏิบัติทางการบัญชีในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะ การรับรู้การวัดมูลค่า และการเปิดเผยข้อมูลของรายการและเหตุการณ์ทางการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศไทย โดยศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มของมาตรฐานการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามที่มีผลบังคับใช้ในการรายงานทางการเงินปี พ.ศ. 2545 และแม่บทการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามที่มีผลบังคับใช้ในการรายงานทางการเงินปี 2546 และ เฉพาะเรื่องที่เปรียบเทียบกับมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยที่ประกาศใช้แล้ว คือ

3.1.2.1 มาตรฐานการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

- VAS 01 แม่บทการบัญชี
- VAS 02 สินค้าคงเหลือ
- VAS 03 สินทรัพย์ถาวรที่มีตัวตน
- VAS 14 รายได้และรายได้อื่น

3.1.2.2 มาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

- TAS แม่บทการบัญชี
- TAS 31 สินค้าคงเหลือ
- TAS 32 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
- TAS 37 การรับรู้รายได้

3.1.3 ในการศึกษามาตรฐานการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามนั้น จะใช้แหล่งข้อมูลจากสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ คือ WEBSITE ของ Deloitte โดยเป็นงานวิจัยของ Vietnam Auditing Company-Deloitte Touche Tohmatsu ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2546 เรื่อง การสรุปประเด็นต่างๆ ของมาตรฐานการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามฉบับใหม่ (Comprehensive Summary of the New VAS) ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระหว่างมาตรฐานการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Vietnamese Accounting Standards - VAS) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ได้อิงตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard - IAS) และกฎระเบียบทางการบัญชีในปัจจุบัน (Current Accounting Regulations - CAR) ซึ่งเป็นข้อกำหนดทางการบัญชีเดิมก่อนที่มีการปรับปรุงเป็นมาตรฐานการบัญชีที่มีการอิงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ

3.2 วิธีการศึกษา

ข้อมูลทุติยภูมิ โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารประกอบการบรรยาย สิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ งานวิจัยและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับแนวปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศไทย

4. นิยามศัพท์

การเปรียบเทียบ¹³ คือ การพิจารณาเทียบเคียงให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันและต่างกัน

¹³ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์ จำกัด, 2546) หน้า 115 และ 710.

การบัญชีระหว่างประเทศ¹⁴ คือ การเปรียบเทียบการบัญชีในประเทศต่าง ๆ และมีความต้องการให้มีมาตรฐานการบัญชีที่เป็นแบบอย่างเดียวกัน

มาตรฐานการบัญชี¹⁵ คือ แนวทางที่แนะนำให้นักบัญชีใช้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการรวบรวม จดบันทึก จำแนก สรุปผล และรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงิน

แนวปฏิบัติทางการบัญชี¹⁶ คือ วิธีการปฏิบัติทางการบัญชี ประกอบด้วย การรับรู้ การวัดมูลค่า และการเปิดเผยข้อมูลของรายการและเหตุการณ์ทางการบัญชี

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

5.1 เพื่อทราบถึงแนวปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศไทย

5.2 เพื่อทราบถึงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อแนวปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

5.3 เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเปรียบเทียบแนวปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศอื่นได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

¹⁴ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, สาขาวิทยาการจัดการ, เอกสารการสอนชุดวิชาการบัญชีระหว่างประเทศ หน่วยที่ 1-8 พิมพ์ครั้งที่ 1 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2544), หน้า 5.

¹⁵ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, ศัพท์บัญชี พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ. ลีฟวิ่ง จำกัด, 2538), หน้า 6.

¹⁶ วิภาดา ตันติประภา, เอกสารประกอบการสอนวิชาสัมมนาทางการบัญชี : อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน (สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546), หน้า 1.